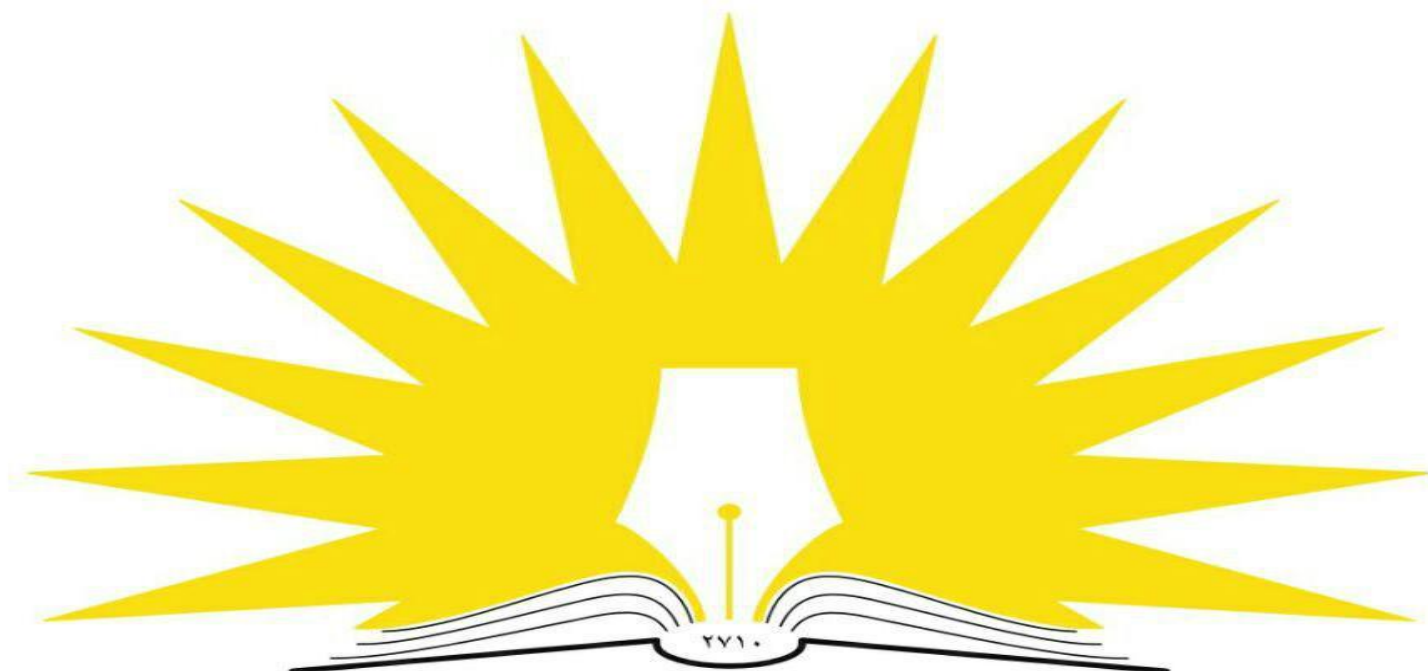

Fêrgey
Zimanî Kurdî

فێرگەی زمانی کوردی

فێرگەی زمانی کوردی پۆڤه‌لات

نووسین و پێشکه‌شکار: هه‌ژار شنۆیی

@fzkrojhellat

• ئەلفبىي كوردى بە لاتىنى

- لاتان سەير نەبى ئەگەر بلّين بۆ ئەوھى لە ئەلفبىي كوردى كە بە پىتى عەرەبى دەنوسرى ،
باشتر تى بگەن ، زۆر گرنگە ئەلفبىي كوردى لاتىنى بناسن. ئەم ئەلفبىيە برىتيە لە:

• A – B – C – Ç – D – E – Ê – F – G – H – I – Î – J – K – L – M – N –
O – P – Q – R – S – Ş – T – U – û – V – W – X – Y – Z.

- بزوينەکانى برىتين لە (٨) دەنگ و ھەر ھەشتەكەيان دەنوسرىنەوھ:
- (A – E – Ê – I – Î – O – U – û).

- پاشکۆ: لە ناوھراست و کۆتايىي وشەدا: (rr = ر) و (ll = ل).

- (perro = پەرۆ) ، (kerr = کەر) يان (kellk = کەلک) ، (sall = سالل).

- پيويست ناکات لە سەرھتاي وشە بە ئەلفبىي لاتىنى ، بۆ نووسىنى (ر) کەلک لە (rr) وەرگرين ، چونکۆو زۆر ناشيرين ديتە پيش چاو ، بۆيە ھەر (r) بەسە. وەکوو: (raz = راز) ،
(rêga = رىگا) ، (roj = رۆژ). بەلام زۆر گرنگە لە سۆرانيدا ھەموو پىتيكى سەرھتاي وشە كە
بە (ر) دەست پى دەكات بە (ر) بنووسرين. نموونە: ريز ، رەش ، رزگار.

@fzkrojhellat

• پیتە یارمه تیدەر

- یاسا: (له زمانی کوردیدا دوو بزویڻ به دواى یه کتردا نانوسریڻ.):
- بۆ نموونه، (یار) به لاتینی وا نانوسریڻ: (îar) یان (iar).
- ههروهها (وان) وا نانوسریڻ: (uan) یان (ûan) یان (oan).
- بۆ ئهوهی دوو بزویڻه که به دواى یه کتردا نه نووسین، که لک له پیتیکی نه بزویڻ وهرده گرین که یارمه تی ده دات دوو بزویڻ پیکه وه نه نووسریڻ. به و پیتانه دهوتریڻ: "پیتە یارمه تیدەر"، که بریتین له (ی Y) و (و W). به مجوره نموونه کانی سه ره وه ئاوا ده نووسریڻ:
- (یار yar).
- (وان Wan).

@fzkrojhellat

- (پیتە یارمەتیدەر) لە ئەلفبەیی لاتینیدا بە پیتی (y) و (w) دیاری کراون. لە ئەلفبەیی عەرەبیدا (ی) و (و) یان بۆ بەکار دەچێت: (ی y)، (و w)، هەر چەند بۆ بزۆینەکانی (أ و u) ش بەکار دەچن.
- هەم بزۆین و هەم نەبزۆین
- لە ئەلفبەیی عەرەبیدا پیتیکی تایبەت نییه کە "پیتە یارمەتیدەر"ەکانی (y) و (w) یان پێ بنووسرێتەوه. بۆ ئەو مەبەستە هەر کەلک لە پیتەکانی (ی) و (و) وەر دەگیرێ کە بۆ بزۆینەکانی (أ و u) ش بەکار دەچن، واتە (ی) و (و) هەم بزۆینن و هەمیش نەبزۆین:
- (ی y)، (و w)، (ی أ)، (و u).
- بزۆین: (ی أ)، (سلێمانی Silêmanî). (تیر = tîr).
- نەبزۆین: (ی y)، (کەی key). (بەیت = beyt).
- بزۆین: (و u)، (کول kul).
- نەبزۆین: (و w)، (خەوتن xewtin).

@fzkrojhellat

- جياکردنه وهی بزويڼ و نه بزويڼ له ئەلفبېی لاتیندا زۆر ئاسانه، چونکوو هەر دهنگیک پیتی تایبهتمهندی خووی بۆ دانراوه.
- له ئەلفبېی عه ره بیدا چونکوو بزويڼ و نه بزويڼ پیتەکانیان جیا نه کراونه ته وه، تۆزئ زهحمهته لیک جیا کریڼه وه، به لام ئەگەر پیش یان پاش ئەوان پیتیکی بزويڼ هه بیته وه ئەوان ده بنه نه بزويڼ: (شایان şayan)، (مهی mey)، (یانە yane)، (کهوان kewan)، (شهو sew)، (ورد wird).
- (ع، غ، ح)
- بۆ ئەم سی پیتەش شتیک دیاری نه کراوه، و دیاریکردنیشی ئیستا ئەسته مه ته نانهت له زمانی ئەورووپییه کانیس هه ندیک پیت نییه و به نووسینی دوو پیت به دوا یه کتر ده نووسن وهک (ر = rr) و (ل = ll).
- مه عرووف meruf

@fzkrojhellat

- اگر بگویم برای یادگیری بهتر نوشتار کردی عربی باید نوشتار کردی لاتینی یادگیرید تعجب نکنید، زیرا چندین دلیل دارد یک اینکه در نوشتار کردی به الفبای عربی یه حرف نوشته نمیشود همان بزروکه (بزروکه Ä) و دوم هم چهار حرف هم یک شکل نوشتاری دارند ولی تلفظ متفاوت و کارایی متفاوت دارند مثلا (Y ی) و (Ä ی) و (U و) و (W و) که (U و Ä) صدادار هستند و (Y و W) هم بیصدا هستند که هم از نظر تلفظ و هم نوع حرف کاملا فرق دارند.

- حالا با معرفی الفبا بهتر متوجه خواهید شد

A – B – C – Ç – D – E – Ê – F – G – H – I – Î – J – K – L – M – N –
O – P – Q – R – S – Ş – T – U – Û – V – W – X – Y – Z.

- صدادارها که (8) تا هستند به شکل زیر میباشند.

(A – E – Ê – I – Î – O – U – Û).

- و حالا برآورد کردن با الفبای عربی

@fzkroihellat

خ X	ح H	چ Ç	ج C	ت T	پ P	ب B	ا A	ئ
غ X	ع 	ش Ş	س S	ث J	ز Z	ړ R	ر R	د D
ن N	م M	ل L	ل L	گ G	ک K	ق Q	ف V	ف F
ئ Ê	ی Î/Y		ۆ O	و Û	و U/W		ه E	ه H

@fzkrojhellat

- هم صدادار هم بیصدا
- چون در الفبای عربی برای حرفهای (ی ی) و (ی آ) و (و U) و (و W) تنها حرف (ی، و) به کار رفته است پس به همین دلیل به آنها صدادار بیصدا میگویند.
- در چه موقعی صدادار و در چه موقعی بیصدا هستند؟
- اگر در اول کلمه بیاید بدون همزه (ی) پس بیصدا است، مثل: یار، یه‌خسیر، واز، وه‌ره
- اگر کلمات جلو و بعد آن صدادار باشد حتما بیصداست. مثل: یار، خه‌و

دایه

@fzkrojhellat

- چهار حرف هم یک شکل نوشتاری دارند ولی تلفظ متفاوت و کارایی متفاوت دارند مثلا (ی) و (ی) و (آ) و (U) و (و) و (W) که (آ و U) صدادار هستند و (y و W) هم بیصدا هستند که هم از نظر تلفظ و هم نوع حرف کاملا فرق دارند.

- برای حروف (ر، ل، ع، غ، ح) هیچ حروفی در نظر گرفته نشده است و کلماتی مثل عه‌لی به صورت ئه‌لی (ali) نوشته میشود و حرف (غ) را به دلیل نزدیکی به حرف (خ) به صورت (خ) مینویسند.

علی = elî

عبد = ebd

عالی = Alî

عشق = Êşq

- در الفبای لاتین نویسه ایی جدا برای این آوا تعریف نشده است و از همان نویسه ی (h / H)

یا کلمات مثل (ر، ل) به صورت دو بار تکرار مینویسند مثل (rr, ll) ولی در اول کلمات لازم نیست که به صورت ده‌تا (rr, ll) بنویسیم مثال: رۆله rolle

•

@fzkrojhellat

e ئه

çîmen = چیمه‌ن

erê = ئه‌ری

beran = به‌ران

şeş = شه‌ش

ker = که‌ر

henase = هه‌ناسه

hellebce = هه‌له‌بجه

hejar = هه‌ژار

felek = فه‌له‌ک

derzî = ده‌رزی

a ئا

awat = ئاوات

abrrû = ئابروو

Alloz = ئالۆز

Amanc = ئامانج

asik = ئاسک

asin = ئاسن

amaje = ئاماژه

aw = ئاو

@fzkrojhellat

o

ئۆ

bokan = بۆكان

soran = سۆران

zor = زۆر

bon = بۆن

hogir = ھۆگر

hozan = ھۆزان

hojan = ھۆژان

hore = ھۆرە

hoş = ھۆش

kardo = کاردۆ

saro = سارۆ

ê

ئى

erê = ئەرئى

rêz = رىز

êware = ئىوارە

hêriş = ھىرش

êş = ئىش

debarê = دەبارئى

ewê = ئەوئى

fêllebaz = فىلەباز

fêrkarî = فىرکارى

fêrbûn = فىربوون

firmêsk = فرمىسک

jin – jûjî – Qijik – Roj
(زن – جوجه تیغی – کلاغ
سیاه و سفید – آفتاب)

Ker – Kûsî – Kewçî
(خر – لاک پشت – قاشق)

FîL –Lîmû –Leklek
(فیل – لیمو – لک لک)

Mişk – Masî – Mêş –
Mûzîk
(موش – ماهی – مگس –
موسیقی)

Nan – Mange – Nînik
(نان – ماده گاو – ناخن)

Ordek – Otobûs – Gog
(اردک – اتوبوس – توپ)

Êvar – Pênc – Rêwî
(غروب – پنج – رهرو)

Filçe – Heft – Tilifûn
(فلچه – هفت – تلفن)

Goşt – Gêrmî – Golik
(گوشت – آش – گوساله)

Honer – Hirmî – Hîv – Havîn
(هنر – گلابی – ماه – تابستان)

Birîn – Gizêr – jin
(زخم – هویج – زن)

Taksî – Dîk – Dîwar

(تاکسی – خروس – دیوار)

Av – Agir – Çiya – Mîvan
(آب – آتش – کوه – مهمان)

Beran – Bizin – Bav – Bihar
(قوچ – بز – پدر – بهار)

Cacim – Fincan – Canîk
(جاجم – فنجان – کره اسب)

çar– Çûçik – kemañçe
(چهار – گنجشک – کمانچه)

Dar – Dîk – Radiyo
(درخت – خروس – رادیو)

Ker – Şeş – Ewr
(الاغ – شش – ابر)

Xak – berx – Xiyar

(خاک – بره – خیار)

Radiyo– Meymûn – yêk

(رادیو – میمون – یک)

Pez – Derzî –Xinzîr –
Moz – Zivistan

(گوسفند – سوزن – خوک –
موز – زمستان)

çiya pir sarin

کوه ها خیلی سرد هستند.

Daniyal şagirdek zîrek e

دانیال دانش‌آموز زیرکی است.

Texte – dest – Tût

(تخته – دست – توت)

Kêrgu – Guçik – Gul

(خرگوش – گنجشک – گل)

Dûr – Bilûr – Kûçî – Bûk

(دور – نی – سگ – عروس)

Çav – kevir – Deve

(چشم – سنگ – شتر)

Weris – Ewr – Dewrî

(ریسمان – ابر – بشقاب)

Pîvaz – Pişik – Penîr – Payîz

(پیاز – گربه – پنیر – پاییز)

Qaz – beq – qirik

(غاز – قورباغه – کلاغ)

Rovî – Mar –Çar

(روباہ – مار – چهار)

Saet – Sêv – Sîr

(ساعت – سیب – سیر)

Şêr –Şîr – Şûşe – Şeker

(شیر – شیرخوردن – بطری – شکر)

• سه‌رچاوه‌کان: ئەکادیمیای کوردی، زانستپه‌روه‌رانی کورد، رێنووسی یه‌ک‌گرتوو

• ماله‌په‌ره‌کانی

www.zkurd.org

www.yageyziman.com

- له‌گه‌ڵ پرۆگرامی فێرگه‌ی زمانی کوردی مامۆستا دیاکو و چهندها کتییی مامۆستایان له‌سه‌ر رێنووس
- نووسین و پیشکه‌شکار: هه‌زار شنۆیی

• کانالی تیلیگرام: @fzkrojhellat و @diyakohashemi